

Turkish Studies Educational Sciences

Volume 14 Issue 2, 2019, p. 121-137

DOI: 10.7827/TurkishStudies.14737

ISSN: 2667-5609

Skopje/MACEDONIA-Ankara/TURKEY

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

EXCELLENCE FOR THE FUTURE
IBU.EDU.MK

Research Article / Araştırma Makalesi

Article Info/Makale Bilgisi

✍ *Received/Geliş: Aralık 2018*

✓ *Accepted/Kabul: Nisan 2019*

✍ *Referees/Hakemler: Doç. Dr. Sadık TÜRKÖĞLU – Doç. Dr. Öğr. Üyesi Ebubekir BOZAVLI*

This article was checked by iThenticate.

EĞİTİMDE ÖĞRENME KAVRAMI ÜZERİNE YENİ BİR DEĞERLENDİRME

Murat TULAN*

ÖZET

Bilim literatüründe insan beyninin anlamlı kavramlar üzerinden işlevselliğini yürüttüğü ileri sürülmesine rağmen akademik öğrenme kavramının ve buna bağlı olarak da insandaki tarifinin, ayrıntılı bir incelenmesinin eksikliği halen hissedilmektedir. Bu nedenle, akademik öğrenme sorunsalının aşamalarıyla ele alınacağı bu çalışmanın amacı, akademik öğrenme sorunsalının insan zihnindeki algı ve anlamına alışıla gelenden farklı bir bakış açısı oluşturmaktır. Akademik öğrenmenin aslında ne olduğuna, nasıl bir anatomiye sahip olduğuna işaret edilip, çoğu zaman bir süreç olarak belirtilen bu konunun inceleme öznesinin aşamalarına yer verilecektir. Akademik öğrenmenin aşamalarıyla inceleneceği çalışmanın asıl hedefi, buna katkı sağlayan unsurların, öğrenme sorunsalını tartışmakta araştırmacıyı çözüme götürecek unsurlar olup olmadığını düşündürmektir.

Öğrenme, sonlu bir süreçten mi ibarettir? Bu soruya yanıt öğrenmeye bir bütünce olarak yaklaşarak aranacaktır. Öğrenmek fiilinin bir faili, bir de nesnesi olması nedeniyle, öğrenme-nesnesinden bahsedilecektir. Öğrenmenin kapsamı daha da genişletilecek ve bir fail tarafından, öğrenme-nesnesi edimi sürecinden daha fazlası olduğuna vurgu yapılacaktır. Ayrıca bugün insanların algısındaki öğrenme olgusunun durumu panoromik olarak gösterilecek, öğrenme edimi esnasında gözden kaçırılan ama öğrenmeyi istendik seviyelere çıkarabilecek etkenlere vurgu yapılacaktır.

Bunların dışında, araştırmanın hedefleri çerçevesinde öğrenmenin ilk basamağının anlamlandırma olduğu ve anlamlandırmanın öğrenende, öğrenme isteği oluşturduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Öğrenmenin davranış olarak öğrenenin yaşamında ortaya çıkma

* Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü, Fransız Dili Eğitimi Anabilim Dalı, E-posta: murattulan@atauni.edu.tr

zorunluluğu nedeniyle, öğrenmenin bir beceri olduğuna işaret edilmiştir. Her ne kadar günümüzde henüz nasıl olduğu tam anlaşılmamış olsa da öğrenmenin beynin bir işlevi olduğu ve aslında beynin bizim isteğimizin dışında veya bize rağmen öğrendiği sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Akademik öğrenme, öğrenen, anlamlandırma, değer, istek, öğrenme-nesnesi, öğrenme-ortamı

A NEW PERSPECTIVE AT THE CONCEPT OF LEARNING: A CRITICAL EVALUATION

ABSTRACT

In the literature, there is still a lack of a detailed study of the concept of academic learning and, therefore, a detailed study of the human being, although it has been suggested that the human brain functions through meaningful concepts. For this reason, the aim of this study will be discussed with the stages of academic learning problem, create a different perspective than the usual perception and meaning of academic learning problem in the human mind. The stages of the examination of this subject, which is often referred to as a process, will be pointed out, indicating what academic learning actually is and what kind of anatomy it has. The main aim of the study, which will be examined through the stages of academic learning, is to consider whether the factors contributing to this question are the elements that will lead to a solution to the problem by discussing the problem of learning.

Is learning just an end process? The answer to this question will be sought to approach learning as a whole. Learning-object will be mentioned because it is an agent and an object. The scope of learning will be further expanded and it will be emphasized by a perpetrator that there is more to the learning-object than the process of execution. In addition, today, the status of the learning phenomenon in the perception of people will be shown in a panoramic manner, and the factors that may be overlooked during learning activity but which can be brought to the desired levels will be emphasized.

In addition, it was found that the first step of learning within the framework of the objectives of the study was interpreted and that the meaning of meaningfulness was the desire of learning. It has been pointed out that learning is a skill because of the necessity of emergence as behaviour in the learner's life. Although it has not yet been fully understood, it has been learned that learning is a function of the brain and that the brain actually learns outside or in spite of our will.

STRUCTURED ABSTRACT

In the literature, there is still a lack of a detailed study of the concept of academic learning and, therefore, a detailed study of the human being, although it is suggesting that the human brain functions

through essential concepts. Therefore, the aim of this study, which will discuss with the stages of academic learning problem, is to create a different point of view from the traditional perception of the problem of academic learning in the human mind. The stages of the examination of this subject, which is often referring to as a process, will be pointed out, indicating what academic learning is and what kind of anatomy it has. The main objective of the study, which is under examination through the stages of academic learning, is to consider whether the factors contributing to this question are the elements that will lead to a solution to the problem by discussing the problem of learning. Is learning a finite process? The answer to this question will be sought by approach learning as a whole. Learning-object will be mention because it is an agent and object of learning. The scope of learning will further expand, and it will be emphasized by a perpetrator that there is more to the learning-object than the process of execution. Besides, today, the status of the learning phenomenon in the perception of people will be shown in a panoramic manner, and the factors that may be overlooked during learning activity but which can be brought to the desired levels will be emphasized. The most suitable method for examining learning is the linguistic communication environment because learning is happening in the communication environment. For this reason, the communication medium of linguistics is modeled, and the learning-environment concept is derived. Within the framework of the method, it is preferred that each of these actors should be considered one by one, rather than as a whole.

In the study, academic learning method will discuss in five stages:

- 1- Formation of learning profile before learning environment;
- 2- Demonstration of request stimuli for learning-object;
- 3- Reason of request formation: signification;
- 4- Learning-environment / Acquisition of learning-object;
- 5- It is the last stage in which the brain puts into practice after deciding what to do with the acquired learning object; this will be called learning skills.

The context, channel, code in the communication environment diagram will vary according to the learning object. In this case, the elements mentioned in the search for the dominant element are eliminated spontaneously. "Teachers" can do the teaching function only if there is a learning request. In this case, only the learner remains behind the elements in the model. Therefore, the argument is: "learning takes place in the learner."

In the framework of the schematic objectives of the study, it was emphasized that the first step of learning was interpreting and that the meaning of meaning was created by learning.

It has been pointed out that learning is a skill because of the necessity of emergence as a behavior in the learner's life.

Although it is not yet fully understood how it is today, it has been concluded that learning is a function of the brain and that the brain

---

processes and acquires data/information from our request or without our intervention.

When we try to create a learner profile with all this in mind, that the learner is not alone in the learning environment; besides the teacher, the inference of the society in which the learner lives. In this case, the learner is there with his knowledge and skills and the values and values of the society.

Acting on the fact that learning takes place in the learner, it is underlined that the task falls to the learner to have the ability to develop strategies that will make learning easier and permanent, it is the object of learning that initiates learning. Learning is a verb. Some verbs require a subject and a compliment. "To learn" is included in these verbs. in this case, the complement of the verb to learn is what we want to learn. Because learning is an action, it requires a space where this action takes place. In this study, this space called (learning environment). However, it has been found that learning is a beginner but a continuous process. The proof that learning is done in a learner is that it can reflect what he/she has learned externally. As a behavior, what is projected is called an able or inadequate skill depending on the learner's reflection performance; this brings us to the conclusion that learning is a skill. We are talking about what is known by the people: the brain is the place where learning takes place. According to the data of the study, what we can say about learning is that it is a function of the brain, the place where it took place.

In this study, which aims to research the concept-process integral of academic learning phenomenon, the results revealed that there are differences between the real academic learning perception and academic learning which is the object of the study. Researched things needed for academic learning to begin, in the first order followed by request have emerged. Because of the concept of request derived from the request has the characteristics of the verb derives, start and maintain the acquisition of the learning-object without interruption are in question.

When a viewpoint is created from the theorem in philosophy, (the piece carries some or all of the properties of the whole), the learner is an individual who comes out of the society in the learning process and is also a part of the society in which he/she lives. Therefore, the learner exhibits individual traits in the learning environment; on the other hand, it also exhibits the characteristics of society. When we try to create a learner profile with all this in mind, the learner is not alone in the learning environment, in addition to the teacher, it is concluded that the society in which the learner lives are in that environment. In this case, there is a learner that way in addition to the learner's own other than knowledge and skills accumulation equipped with the values and the morality of society. It was concluded that this open effect of the society on the learner would play a role in the success or failure of the learner. The impacts are more important in the three main aspects: the specific value that society gives to the information, sincere reputation directed for people equipped by information, moral improvement of information that has already been acquired or acquired.

Linguists have concluded that the brain is capable of speaking. This finding can be applied to the learning phenomenon. The result has

been reached: each person can learn because he has a performance that includes elements such as perseverance, effort, awareness, and awareness when performing learning action or learning; mathematics and rational life arena of sort out/problem-solving. However, problem-solving requires a method. Inspired by mathematics and life on the journey of learning, this condition is displayed: the learner must have a property to produce solutions to problems. Because in the process he will face negative or at least with learning difficulties. It is a must for the learner to have the ability to develop strategies that will make learning easier and permanent. The problem-solving method in question is to proceed step by step in the purest form. The same can be applied to learning, and the process can be cascaded.

Name of learning/ learning name, to learn the meaning of the verb to be transitive and requires an object takes place in the form of any object acquisition. With this in mind, in light of the data obtained from our study, it should be considered that this learning requires continuous information updates. In the research, it has been obtained that learning is a process that started but is not ending. Proof of learning is realized in a learner is that the learner can reflect what he/she has learned outwardly. As a behavior, what is projected out is called an able or inadequate skill according to the reflector performance of the learner, this leads us to the conclusion that learning is a skill. Finally, what can be said about learning is that it has a function of the brain, the place where it took place.

In order for learning to be achieved at the desired level, how the learner should have a profile when it comes to or learning from the learning environment, how to be aware of what action and activity should be actively involved in the process of learning-object, this subject of this study necessitates new scientific researches.

Keywords: Academic learning, learner, meaning, will, learning-object, learning-milieu

GİRİŞ

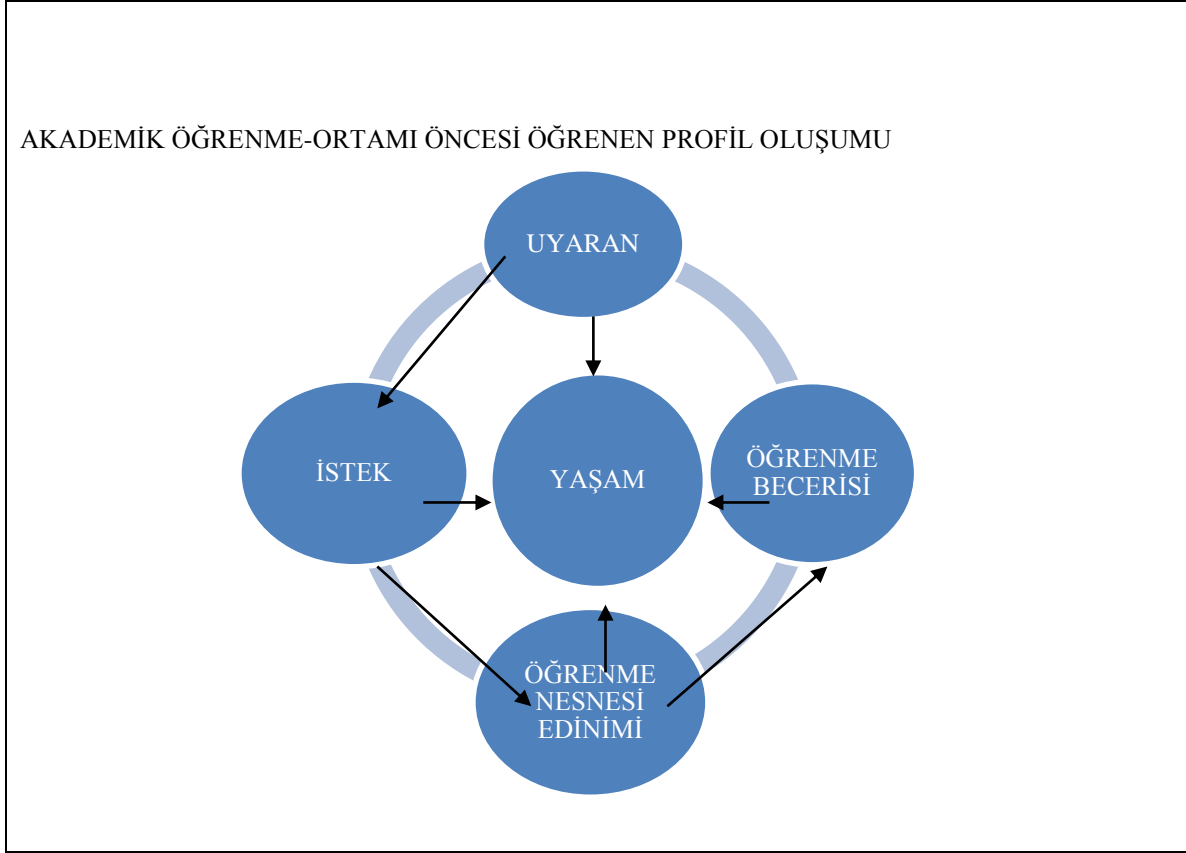
Eğitim-öğretim ifadesi, anlam genişlemesine maruz kalarak toplumda yerleşik olarak okuldaki öğrenmeyi kast etmek için kullanılır. Eğitim, genel bir kavramdır ve her türlü öğrenme-ortamını kapsar. Öğretim kavramı, yaygın kullanılışıyla okuldaki öğrenme anlamına gelse de aslında mesleki bir icradır ve bu öğrenme olgusundan başka bir mecradır. Oysa öğrenme, öğrenende gerçekleşir. O, öğrenme-nesnesinin edinimiyle ilerlemeyi seçmiştir. Bu nedenle çalışmanın ana hedefi bir bütün olarak akademik öğrenme¹ kavramını ele almak, öğrenme kavramına yeni bir bakış açısı oluşturmak ve sonraki çalışmalara zemin hazırlamaktır.

Yöntem

Öğrenmenin irdelenmesine en elverişli modellerden biri dilbilimin ortaya koyduğu bildirişim ortamıdır. Çünkü öğrenme de aslında bildirişim ortamında gerçekleşmektedir. Bu nedenle dilbilimin

¹- Öğrenme, hem ele aldığımız öğrenmeyi, okul dışı öğrenmelerden ayırt etmek, hem de ilk ve orta dereceli okullardaki öğrenmeyi de kapsayan okulda öğrenme (apprentissage scolaire), lisans eğitimi (formation), yüksek lisans (maîtrise) ve doktora (doctorat) gibi aşamaların tümünün içerdiği öğrenmeyi, *öğrenme* ortak paydasında toplamak için çalışmada, akademik öğrenme olarak adlandırılmıştır.

bildirişim ortamı model alınıp, öğrenme evreleri şematik bir yöntemle incelenecektir. Yöntemin şeması şöyledir.

Çalışmada akademik öğrenme yöntem doğrultusunda beş aşamada ele alınacaktır:

- 1- Öğrenme-ortamı öncesi öğrenen profilinin oluşumu;
- 2- Öğrenme-nesnesi edinmek için istek uyaranlarının belirmesi;
- 3- İstek oluşumunun nedeni: anlamlandırma
- 4- Öğrenme-ortamı/Öğrenme-nesnesi edinimi,
- 5- Edinilmiş öğrenme nesnesiyle beynin ne yapacağına karar verip yaşam içerisinde pratiğe döktüğü son aşamadır. Bu da öğrenme becerisi olarak adlandırılacaktır.

Bağlam/Yabancı Dil Öğrenimi
Verici/Öğreten-----İleti/Fransızca ----- Alıcı/Öğrenen
Kanal/Çeşitli Materyaller
Kod/Dil/Fransızca

Ortaya konulacak sav - öğrenme, öğrenende gerçekleşir- doğrultusunda ilk olarak “yukarıdaki şemada gösterilen öğrenme-ortamı oluşabilmesi için olmazsa olmaz unsur hangisidir?” sorusu cevap gerektirmektedir. Öğrenme kavramı söz konusu olduğunda şemada yer alan bağlam, kanal, kod, öğrenme-nesnesine göre değişiklik arz edecektir. Bu durumda başat unsur arayışında adı geçen öğeler kendiliğinden elenirler. “Öğreten” ise öğretme işlevini ancak ve ancak bir öğrenme talebi olursa gerçekleştirebilir. Bu durumda, modeldeki unsurlardan geriye yalnızca *öğrenen* kalır.

Kelimenin tam anlamıyla bir öğrenme gerçekleştirme için öğrenenin ne tür nitelik ve özelliklere sahip olması gereklidir? Öğrenen, öğrenme-ortamına geldiğindeki “bilgi birikimi” nedir? Öğrenme becerisine destek olacak farkındalık, bilinçlilik ve eleştirel düşünme gibi becerilerle donanımlı mı ya da becerileri ne ölçüdedir? Sıralanan sorular doğal olarak öğreneni, öğrenmenin odak noktasına koymayı zorunlu kılarlar. “Öğrenme-ortamı oluşabilmesi için olmazsa olmaz unsur hangisidir?” sorusu da böylece kendiliğinden yanıt bulmuş olur.

1. Öğrenme-ortamı Öncesi Öğrenen Profilinin Oluşumunda Katkısı Olan Etkenler

Her ne kadar öğrenme, öğrenende gerçekleşse de süreci etkileyecek etkenler de yok değildir. Hatta öğrenme sorunsalı ele alındığında en çok üzerinde durulması gereken konular arasında yer alırlar. Öğrenen, yaşamının bir kesitiyle öğrenme-ortamı öznesi, diğer kesitiyle bir sosyal yaşamın özel anlamda hem öznesi hem de genel anlamda etkilenenidir. İki kesit, öğrenenin hayatında, hem kendi başlarına birer bütüncü ve birbirlerini etkileyen, hem de genel yaşantının dokusunu ören sebeplerdir. Öğrenenin, sosyal yaşamın -özel anlamda- hem öznesi hem de -genel anlamda- etkileneni olması nedeniyle, öğrenme-ortamına gelmeden önceki öğrenme-nesnesi ile ilintili profili ayrıca genel sosyal yaşamdan etkileniminin derecesi göz ardı edilemeyecek bir öneme sahip olur.

1.1. Öğrenenin profilinin şekillenmesindeki ilk etken: Öğrenmenin sosyal yapıyla bütünleşme özelliği.

“Gerçekten de bu kahverengi veya sarı saçlı insanlara öğrenme zevki nasıl aşılanır? Bu bilgiye susamışlık insana nasıl hissettirilip öğrenmeye yönlendirilir? Özellikle kendilerini hiç bir şeyin ilgilendirmedeği çocuklara karşı nasıl bir davranış sergilenmelidir? On yıl önce Fransa’da kibarca "generasyon bof" (herneyse kuşağı) kuşağından bahsediliyordu. Bu bana- necilik zihniyeti, ekonomik kriz ve yeni tür dışlama şekillerinin ortaya çıkışıyla daha da ciddi boyutlara ulaştı. Çok sayıda genç artık öğrenme isteği duymuyor” (Giordan, 2008). Giordan’ın bu endişesi elinizdeki çalışmayı sosyolojide değerler üzerine yapılan bilimsel araştırmalara yönlendirmektedir.

Değerler eğitimi öncelikli olarak ailede başlayan ve okulda devam eden bir süreci kapsamakla birlikte farkında olmadan toplum ve çevreden edinilmektedir (Aktepe-Tahiroğlu, 2016). Bu bağlamda toplumun bilgiyi ve alan bilgisiyle donanımlı olan kişiyi gerek toplumsal yaşantının gerek bireysel yaşantının olmazsa olmaz değerleri olduğuna öğreneni, öğrenme-ortamına gelmeden önce ikna etmesi şarttır. Öğrenme-nesnesi üzerine bilgi edinimi sürecinde öğrenenin, öğrenme-iletişim ortamına gelirken bilginin toplumsal kabul görmüş yaşamsal bir değer olduğu konusunda bilinçlenmiş olur. Çünkü öğrenme-ortamındaki öğrenen, bilginin doğası gereği doğru sözlü olduğunun (iletisi her ne ise o uzlaşım olarak doğrudur.); bir anlam taşıdığı (insanın bireysel evreninde yaşam örüntüsünü oturttuğu anlam temellendirmesi vardır ve insanı bilgi edinmeye iten şey bu anlamlandırmadır.); pragmatik olduğunun (her zaman bir şeye yarar ve bu nedenle de anlam kazanır ve insanda edinme düşüncesi uyandırır.); üreme yaptığı (kök bilginin üzerine çıkarsamalar yapılarak çoğaltılır.); edinilme özelliğinden dolayı şey olduğunun ve işlevselliğinin farkındalığına ulaşmıştır.

Felsefi yaklaşımla olaya bakıldığında bütün-parça ilişkisinde parçanın, bütünü yansıtmaya niteliğine sahip olması nedeniyle eğer bütünde (toplum), bilgi ve bilgi edinimi yaşamsal öneme sahip bir değer olarak kabul edilmiş ve bünyesinde sindirilmiş ise artık parçada da (öğrenen) bu değerleri görmek büyük oranda olasıdır. Buradan hareketle öğrenme-ortamında öğrenenin tek başına olmadığını, tüm unsurlarıyla toplumun da öğrenen üzerinden bu ortamda olduğunun önemseyerek altını çizmek gerekir. Çünkü her ne kadar “öğrenen, öğrenmeyi öğrenme-iletişim ortamında gerçekleştirir” düşüncesi ve öğrenme dış dünyadan, yani toplumsal yaşantıdan soyutlama geleneksel anlayışta hâkimse de “toplumsal değerler, toplumun parçası olan bireyin öğrenen konumuna geçtiğinde, öğrenmenin alt yapısı olarak görülebilir” (MEB, 2005).

1.2. Öğrenenin profilinin şekillenmesindeki ikinci etken: Değer eğitimi.

Günümüzde eğitim kurumlarında da değer eğitimi yapılmaktadır. Değerler eğitimi öncelikli olarak ailede başlayan ve okulda devam eden bir süreci kapsamakla birlikte farkında olmadan toplum ve çevreden de edinilmektedir. (Aktepe, 2016) Bu durumda değer eğitimi iki koldan yürütülmektedir: kurumsal olarak (okulda, öğretmenlerin gerçekleştirdiği değer eğitimi) ve yaşarken, diğer bir deyişle yaşanan coğrafyada varoluştan beri biriktirilenlerin faydalarına toplumsal (aile, çevre, ülke) yaşantıda tanık olunarak yani yararlarına ikna olunarak. Ülkemizde kurumsal olarak değer eğitimi yapılmasına rağmen hedeflere ulaşmada büyük ölçüde sorunlar yaşanmaktadır. Bunun nedenlerinden biri söz konusu eğitimin yalnızca öğretmene yüklenmesi ve telkin metoduyla yapılmasıdır. Değerler, sıvı gibi bir kaptan diğer bir kaba aktarılacak tabiata sahip değillerdir. Öğretmenin değerlerden bahsetmesi ve tavsiye etmesi, “sıvı” örneğinde olduğu gibi bir “şey” aktarmaktan öteye geçmez. Oysa değerler yaradılıştan günümüze kadar yaşantılarla ve deneyimlerle biriktirilmiştir. Dolayısıyla, değerler eğitimi yapılırken değerlerin, özel ve toplumsal yaşantıda ortaya çıkan sorunlara birer çare veya bu sorunların ortaya çıkmasını önleyen birer tedbir oldukları algısı oluşturulmalıdır.

Özeldede bireyde, genelde toplumda bu değerler bilinçli ve farkındalıkla edinilmeli ve aynı bilinç ve farkındalıkla da yaşantılara yansıtılmalıdır. Aksi takdirde kurumsal olarak yapılan değer eğitimindeki sonuçsuzluk, yaşantıyla değer ediniminde de kendini gösterecektir. Çünkü telkinle birine bir şey aktarma, tavsiye edilen şey eğer toplum yaşantısında genel olarak yok sayılıyorsa muhatabın yaşantısında da bu şeyin ihmal edilme riski yüksektir.

Değerler eğitimine bu çalışmada yer verilmesinin amacı, bilgi, bilgi edinme ihtiyacı ve öğrenme gibi kavramlarında toplumsal uzlaşıyla birer değer olarak kabul edilmesidir. Öğrenme-ortamı öncesinde edinilen değerler, öğrenme-ortamında edinilen değerler ve öğrenme süreciyle paralel olarak yine toplumdan edinilen değerler hepsi birden öğrenmeye pekiştirici görevi görürler ve öğrenme performansının yüksek olmasında başat etken olurlar.

“Ancak çok kısa süre sonra kısmen bireysel kuralları oluşturan alışkanlıklar edinir. Oldukça alışıldık olan bu fenomen, konuşmaya başlamadan ya da yetişkinlerin ahlaki baskısını belirli bir şekilde deneyimlemeden önce bir bebekte gözlemlenebilen bir tür davranış ritüelleştirmesine karşılık gelir. Sadece bütün benimseme eylemleri entelektüel bir çaba olmanın ötesine geçip kendi varlığı için korunan bir ritüele dönüştürülmekle kalmaz, bebek çoğunlukla bu tür ritüelleri kendi keyfi için icat edecektir” (Piaget, 2015). Piaget, çocuğun toplumsal kurallara uyma ve onları benimsemesini irdelediği bu pasajda kuralları kanıksama ve onları özümseme dönemlerinin ne zaman başladığına işaret etmiştir. Buradan hareketle insanda değerlerin kanıksanması ve özümsemesinin de bebeklik döneminde başlayabileceği çıkarılabilir. Bu da değerlerin eğitiminin bebeklik döneminde başladığı gerçeğiyle karşı karşıya getirir. Durum böyle olunca, ileride daha çabuk şekillenebilecek bilinç ve farkındalık seviyesinde olan nesillere sahip olmak isteyen ebeveynlerin bizzat kendileri bu değerlere bağlı olmalı ve yaşantılarının her anında bu değerlere yer vermelidirler.

Ancak o zaman öğrenen bir parçası olduğu toplumda değerleri, bilinçli ve farkındalıkla edinebilir ve aynı bilinç ve farkındalıkla da yaşantısına yansıtabilir. Böylece, çalışmanın konusu doğrultusunda, değerler eğitimi yapılırken öğrenende, değerlerin, özel ve toplumsal yaşantıda ortaya çıkan sorunlara birer çare veya bu sorunların ortaya çıkmasını önleyen birer tedbir oldukları algısı oluşturulmuş olur. Buna paralel olarak, öğrenen de bilgi, öğrenme gibi değerlere toplumsal yaşantıda itibar ve değer atfedildiğine şahit olduğundan ve bireysel olarak bunların kişilere ve topluma getirmiş oldukları yararları deneyimlediğinden edinimlerini kolayca yaşantıya dönüştürebilir. Bu tabloda ortaya çıkan şey, öğrenme- ortamındaki öğrenenin, öğrenme performansının yüksek olması için öğrenenin parçası olduğu toplum, bilgiye itibar etmeli ve hak ettiği değeri layıkıyla vermelidir. Yine aynı toplumda her şeyde liyakat aranmalı ve bu liyakati insana sağlayan öğrenme olgusu toplumun hiç taviz vermediği esaslar arasında olmalıdır. Sonuç olarak, akademik-öğrenme söz konusu olduğunda,

toplumun ve sosyal dokunun yani sosyal yaşamın öğretene ve öğrenen üzerinden, öğrenme-ortamının son derece etkin birer aktörü oldukları bir gerçeklik olarak gözlemlenmektedir.

1.3. Akademik öğrenmenin ilk eşiği: anlamlandırma

Dilbilimdeki iletişim ortamının aktörleri ve diğer unsurları -konuşan, muhatap mesaj vb- öğrenme-ortamının -öğreten, öğrenen, öğrenme-nesnesi- gibi unsurlarla birebir benzerlik sergilemektedir. Bu modelden hareketle öğrenenin, öğrenme-ortamına gelmeden önce onu öğrenme ortamına yönlendiren sebebin kökeninde yatan şeyi irdelemek, çalışmanın hedefleri açısından zorunluluk arz etmektedir. Belirli öğrenme çeşitlerinin gönüllü davranışa tam anlamıyla bağlı olduğu deneylerle anlaşılmıştır (Chomsky, 2013). Bu gönüllü davranış hiç kuşku yok ki öğrenenin bizzat kendisinde ortaya çıkan ve harekete geçiren motor güçtür; diğer bir deyişle istektir. Bu kavram çalışmanın ilerleyen aşamalarında ele etraflıca ele alacağız. Şimdilik isim olarak anmak yeterlidir.

Bilgiye karşı duyulan istek, çok yönlü bir süreçtir ve bir birini takip eden öğelerin en son noktasında yer alır. Bu isteğin içerisinde biyolojiden psikolojiden ve kültürden kaynaklanan çeşitli “güçler” mevcuttur (Giordan, 2008). Bu güçler, insanı herhangi bir fiilin veya bir dizi fiilin faili yapan etkenler olarak düşünülüp ve günlük hayattan birebir alınacak olursa, en genel haliyle şunlar sıralanabilir: *ihtiyaç, zorunluluk, merak, ilgi, zevk* ve bu kavramın kuşattığı her şey. Söz konusu kavramların biri, birkaçı veya hepsi *isteğin* oluşmasında başat etken olabilirler. Anlamın, öğrenme ile ilişkisini ortaya koymak açısından bu kavramlardan ilki “ihtiyaç” kavramı ele alınır, kavram-insan ilişkisi çerçevesinde insandaki “yok” kavramını işaret eder. Bununla birlikte, semantik açıdan insanın temin etmek zorunda olduğu bir şeyi temsil eder. Söz konusu “yok” ve “temin etme zorunluluğu” insanı “yok” olanı edinmeye yönlendirir. Bu *edinim* olgusu esasında insanın zihnindeki bir anlamlandırmadır. Söz konusu anlam, harekete geçiren motor güce “istek”, işlerlik kazandırır ve bütün bunlar insanda davranış olarak gözlemlenir. Ivan ILLICH (2007) “hangi seviyedeki insanlar öğrenci olarak öğrenme eylemi için bir ilişkiye girmeyi istemektedir” diye sorarak öğrenenin profilinin belirlenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu doğrultuda öğrenenin bilgi seviyesinin tespiti elbette önemlidir. Ama “öğrenen, öğrenme-ortamına gelirken hangi seviyede anlamlandırma ve bunun tetiklediği istekle gelmeli?” sorusuna cevap bulmak öğrenme-nesnesi edinme aşamasından, öğrenmeyi bir beceri olarak dışa vurum süreci açısından daha da önemlidir. Anlamlandırma ve İstek kavramlarının öğrenme ile ilişkilerinin altını kalın çizgiyle çizmek açısından “anlamlandırmanın sonucu olan istek, başlangıçlı olan ama ömür boyu devam eden öğrenme edimi sürecinin her aşaması için yeter koşul mudur?”

1.4. Anlamlandırmanın Yönelttiği Öğrenme İsteği

Eğitim alanındaki başarı söz konusu olduğunda içsel motivasyonun etkililiği, dışsal motivasyondan daha fazladır (Legrain, 2003). Öğrenme olgusu söz konusu olduğunda motivasyon kavramının yerine neden *istek* kavramı kullanıldığı şu şekilde açıklanabilir: *motive etmek* fiili, geçişli bir fiildir ve nesne alır. Bu durumda *motive etmek* kavramı, bir *öznenin* (motive eden), bir *nesneyi* (öğrenen) bir konu üzerinde kesintisiz yoğunlaştırarak çalışmaya yönlendirdiği anlamına gelmektedir. Oysa öğrenme, öğrenende gerçekleşir. Başka bir deyişle *bir şey öğrenmek* denildiğinde öznenin yaptığı işten ancak ve sadece kendisi etkilenmektedir. Öğrenmenin yalnızca öğrenende gerçekleşmesi ve öğrenme olgusundan ancak ve sadece öğrenenin etkilenmesi nedeniyle her iki durumdaki öznenin (öğrenen), öğrenme-ortamında² ancak ve sadece kendi isteğiyle bulunmasını zorunlu kılar. “Öğrenmeyi istemek” duygusu olmadan öznenin (öğrenenin) öğrenme-ortamına gelmesi anlamlı değildir. Öğrenenin, öğrenme isteği olmadan öğrenme-ortamında bulunamayacağı sonucu çıkması

² Öğrenme-Ortamı: Bu kavram, iletişim ortamı kavramından esinlenerek oluşturulmuştur. Giordan (Öğrenme), İllıç (Okulsuz Toplum), Gatto (eğitim, Bir Kitle İmha Silahı) gibi okul ve eğitim üzerine çalışmaları bulunan kişiler öğrenmenin gerçekleştiği tek ortamın “okul” olmadığını iddia etmişlerdir. Bu yazarların görüşlerinden hareketle öğrenmenin gerçekleştiği her koşul ve mekânı öğrenme-ortamı olarak adlandırdık.

nedeniyle ve öğrenme-ortamında bulunan öğrenenin bir başkası tarafından “öğrenme olgusunu” gerçekleştirmeye yönlendirmenin, *öğrenme olgusunun* doğasına aykırı olmasından dolayı çalışmada *istek* kavramının kullanılması tercih edilmiştir.

Motive etmek yerine “istek” kavramının bu çalışmada kullanılmasının diğer bir önemli sebebi de öğrenme isteğini dolaylı olarak etkileyen ön kabullerdir. Öğrenme, her gelen yeni nesil için geçmiş yaşantılardan edinilmiş tecrübelerle insan hayatının olmazsa olmaz unsuru olduğuna dair bir ön kabuller içerir.

Öğrenenin, öğrenme-nesnesiyle ilgili doğru bilgilere ulaşabileceğiyle ilgili ön kabuldür: birey, öğrenme-nesnesi hakkında en kesin ve en doğru bilginin ardına düşer.

Öğrenenin, öğrenme-nesnesinin kendi beyin kapasitesine uygun olduğuna dair ön kabuldür: öğrenen anlayamayacağı, algılayamayacağı, kavrayamayacağı bir öğrenme-nesnesini önemsemez.

Öğrenen, öğrenme-nesnesinin ilgili olduğu alanda, zamana ve mekâna bakılmaksızın uygulanabilir olduğuna dair ön kabuldür: evrenin yasalarının evrensellik özelliğine sahip olması ve temel yaşantıların dünyanın her yerinde benzerlik göstermesi nedeniyle öğrenme-nesnesini pratiğe dökebileceğini bilir.

Öğrenmenin, ahlak ve değer temelli olması gereklidir: içinde yaşadığı dünyayı daha iyi anlamak ve daha üst verilere ulaşmak amacıyla atomu parçalayan insan beyni, bunu yaparken parçalanma esnasında ortaya çıkan gücün, insanı yok etmek için kullanılamayacağını etik kurallar çerçevesinde bilir.

Bütün bu ön kabuller, öğrenenin, öğrenme-nesnesini edinmek için duyduğu isteğin oluşumundaki diğer etkenlerdir.

1.4.1. İsteğin niteliği

- Evim olsun istiyorum.
- Sana güvenmek istiyorum.

İlk sözcede isteme düzeyinde olumlu fakat sahip olma düzeyinde olumsuz bir değer vardır. Evinin olmasını isteyen kişi henüz bu eve sahip değildir. Nosyonel olarak “*istemek*” ile “*istenilen şeye sahip olmak*” farklı evrenler içerisinde yer alır. İstemek niyetsel, istenilenin gerçekleşmesi durumsal bir yaklaşımdır (Bozavlı, 2015). “*İstemek*” fiilinin kelime bağlamında cümledeki işlevsel ve anlamsal değerlerinden bir kısmı bu alıntıda ortaya konmuştur. Çalışma bağlamında “*istek*” kavramının birkaç içeriği üzerinde durmak, çalışmadaki amaç ve hedefleri ortaya koymakta yardımcı olacaktır. Araştırmada öğrenme için temel prensiplerden biri olarak ele alınan “*istek*” isminin türediği “*istemek*” fiilinin kullanımındaki değersel durumların incelenmesi biraz daha genişletildiğinde görülecektir ki fiil bir cümle içerisinde kullanıldığında, öznenin vermek istediği mesaj aslında sözcem sahibinin istediği şey her ne ise ona ya sahip olmak, ya da gerçekleştirmektir. Yoksa yukarıdaki alıntıda da görüldüğü üzere “*istemek*” niyetsel bir düzeyde kalır ve sözlüklerde “*arzu/dilek*” olarak isimlendirilir. Çünkü “*arzu/dilek*” kelimelerinin yer aldığı cümlelerde sözcem öznesi arzusunun gerçekleşmesinin bağlam içerisinde ya zamana bağlı olduğunu, ya öznenin içinde bulunduğu anda bunu gerçekleştirecek imkânlarla haiz olmadığını ya da isteğini başkasından talep ettiğini sezdirir. Bu durumda “*istemek*” fiilinin içeriğinde iki temel koşul olduğu ortaya çıkmaktadır. İlki sözcem öznesinin bir şeyi irade etmesi, ikinci sözcede olduğu gibi ya gerçekleştirmesi ya da gerçekleştirme süreci içerisinde olmasıdır. “*İstemek*” fiilinin temel koşullarından olan “gerçekleştirmek” edimi içeriğinde mündemiç olarak başlanılan işi sonlandırmak değeri taşımaktadır. Buradan hareketle, çalışmada öğrenmenin temel ilkesi olarak görülen “istek” kavramının kapsamında, başlamak ve öğrenme-nesnesinin edinimini kesintisiz olarak sürdürmek veya tamamlamak bulunmaktadır.

“Susamamış bir eşeğe zorla su içiremezsiniz” (Giordan, 2008). GIORDAN bu ifadesiyle öğrenme sorunsalı söz konusuysa, öğrenende öğrenme-isteği oluşturulması gerektiğini ifade

etmektedir. “İstek” kavramının ne anlamda kullanıldığına yukarıda değinilmiştir. Kavram, “insanı azami farkındalıkla bilgi edinmeye sevk eden etken anlamında kullanılmaktadır. Başka bir deyişle öğreneni, eyleme yönelten başat etken olarak “istek”, edinmek veya yapmak istenilen şeyi hayatın merkezine koyacak davranış içeriğine haiz bir yaşamı tercih etmektir diye tanımlanabilir. İstemenin bir bilinçlilik durumu olduğu çıkarsamasını yapmak yanlış olmayacaktır. Bu bilinçlilik oluştuğunda *istemenin* coşkunu veya bilinçlilik oluşmamışsa sönük olma ihtimali vardır. Bu sebeple isteğin derecesine etki eden faktörlerin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Öğrenme-ortamına gelen bir öğrenen, kalkıştığı eylemi etkileyen birçok faktörü de beraberinde getirir: aile yapısı, ahlak, sosyo-ekonomik koşullar, psikoloji ve kültür gibi... Belirtilen etkenlerin her biri, öğrenen tarafından öğrenme-nesnesi edinme aşamasında bir aşırılık veya yetersizlik yaşanmasına bağlı olarak daha çok etkin olacaktır.

1.4.2. Öğrenme-ortamı öncesi öğrenmeyi etkileyen genel etkenler

Sosyal yaşamda bireyi etkileyen etkenler şu şekilde sıralanabilir: Ekonomi, coğrafya, kültür, din, v.b. Bu konuda herkes tarafından çok iyi bilinen etkenlerin yeniden sıralanmasının nedeni, öğrenme-ortamına gelen öğrenenin -anlamlandırma ve istek çerçevesinde- parçası olduğu bütünü/toplumun hem ne denli etkili olduğuna vurgu yapmak, hem de toplum olarak bu etkenlerin farkındalığına erişerek yeni nesil öğrenenler için söz konusu etkenlerin en uygun düzeylere getirilmesini önemle belirtmektir.

2. Öğrenme-iletişimi

2.1. Öğrenme iletişimi ortamında öğrenen profili.

İnsan beyni birçok yeti ve işlevle donanımlı yaratılmıştır. Bunlardan biriside beyinde bir konuşma merkezinin varlığıdır. Chomsky, Greimas et Courtés gibi dilbilimciler buna doğuştan var olan konuşma yetisi (compétence) adını vermişlerdir. Bir bakış açısıyla bu, insan her ne zaman isterse (patolojik bir problem söz konusu değilse) bilinçli/bilinçsiz konuşmayı öğrenmesi ve konuşması demektir. İnsanın dili, kendi nitelikleri, donanımları ve içinde bulunduğu toplumun sosyokültürel birikimleri çerçevesinde uygulamaya dökme becerisini ise kişisel konuşma yetisi (performance) diye adlandırmaktadırlar. İnsan beyni konuşabilme yetisine sahip olduğu gibi öğrenme için gerekli kuvveye de sahiptir. Buna göre öğrenen doğuştan her şeyi öğrenme yetisine (Compétence d'apprendre) sahip olarak doğmuş oluyor. Belirli şartlar altında özne, araştıran ve ortama müdahale eden aktif bir katılımcı değil de pasif bir gözlemci konumundayken öğrenme gerçekleşemez (Chomsky, 2013). Bu da demektir ki: öğrenme-ortamına gelen öğrenende, öğrenme yetisi olması ilkesel bir koşuldur ama bu yeterli değildir. Burada öne çıkan unsur, performanstır yani öğrenenin öğrenmek için ortaya koyacağı azim, gayret, bilinçlilik ve farkındalıktır. Dolayısıyla ideal bir öğrenende, hayatın içerisinde karşılaştığı problemlere çözüm üretebilme özelliğini öğrenme süreci içerisinde de sergileme farkındalığı gereklidir. Zira süreç içerisinde olumsuzluklarla ya da en azından öğrenme güçlükleriyle karşılaşacaktır. Öğrenmeyi kolaylaştıracak ve kalıcı kılacak stratejiler geliştirebilme yeteneğine sahip olmak öğrenen için bir zorunluluktur. Öğrenmenin merkezinde öğrenenin bizzat kendisi bulunması nedeniyle ideal ölçülerde aktif olma önemlidir. Öğrenme-iletişimi süreci söz konusuysa en elverişli tekniği oluşturabilmesi için kendini iyi tanımak; donanımlarını, eksiklerini iyi bilmek öğrenen açısından önemiyet arz eden unsurlardır. Neleri yapabildiğini neleri yapamadığı için yardım almaya gereksinimi olduğunun bilincinde olma öğrenende aranılan niteliktir. Diğer bir bilinçlilik durumu ise öğrenenin bulunduğu ortamda yalnız olmadığı ve öğrenmesine olumlu/olumsuz katkı sağlayacak diğer unsuru da göz önünde bulundurma farkındalığıdır. Öğretme niteliklerini taşıyan bir öğretene, öğrenenin nitelikli öğrenme yapmasında mutlak katkı sağlayan başat etkenlerdendir oysa yetkin olmayan ve başka diğer olumsuz niteliklere (iletişim kuramama, duygudaşlık yapamama vs.) sahip olan bir öğretene olumsuz yönde katkı sağlayacaktır. Öğrenenin farkındalığı da bu nokta üzerinde oluşmalıdır. Öğrenme sürecini olumsuz etkileyen etkenlerden koruma sorumluluğu öğrenene

düşmektedir. Öğreten normal şartlar altında, öğrenenin neden öğrenemediğini bilemez, bilmek zorunda değildir. Öğretenin sorumluluğu, formasyonunu aldığı branşta öğrenene rehberlik etmektir. Öğrenme-ortamının öğretene kanadında mesleki olarak ve formasyon yönünden sorunlar olsa bile nihayetinde öğrenme-ortamındaki aktörlerden yalnızca öğrenen bu ortamdan bilgi edindiği için yetkin olmayan öğretene küsüp, öğrenme-nesnesine karşı tüm algıları kapatmak bugüne kadar ki düşülen en sık yanıştır. Mesaj, sözcelem öznesi tarafından eksik veya yetersiz şekilde gelebilir. Turist olarak gittiği ülkenin dilini çok az bilen ama o ülke vatandaşı muhatabına merakını anlatmaya çalışan bir kişinin içinde bulunduğu durum fotoğrafı örnek verilebilir. Buna mukabil muhatap, yardımcı olmak amacıyla, her şeye rağmen konuşucuyu yoğun bir dikkatle dinler ve büyük bir anlama çabası gösterir. Bu örnekte de olduğu gibi muhatap durumunda ki öğrenenin her türlü olumsuzluğa rağmen öğretenden en üst seviyede faydalanmanın yollarını bulabilme becerisi sergilemesi elzemdir. Burada başat bir konuya da açıklık getirilmelidir. Öğrenme, herhangi bir öğrenme-nesnesi hakkında yalnızca gerekli bilgileri öğrenme-ortamındaki öğretim etkinliği aracılığıyla almak mıdır? Öğrenende, “Öğrenme ancak ve sadece belli mekânlarda bir öğretene sayesinde herhangi bir öğrenme-nesnesi hakkında bilgi edinebilir” algısı olmamalıdır. Öğrenmenin tek faili kendisidir ve öğrenen, öğrenme-ortamına kendi öğrenme becerisine en uygun yöntem veya yöntemlerle gelmesi gerektiğinin bilincinde olmalıdır.

2.2. Öğrenende, öğrenmenin süreklilik özelliği üzerine bilinç kazanımı

Dilbilimde inceleme nesnesi olarak dil seçilmiştir. Ancak inceleme nesnesi olarak seçilen dil mutlak bir şekilde yaşayan diller arasından seçilmektedir. Ferdinand de SAUSSURE “Genel dilbilim dersleri” adlı eserinde söz konusu dili inceleme anlayışında synchronie/eşsüremlilik üzerinde durmuş ama inceleme öznesi olarak seçilen dilin tarihi gelişimine diachronie/(artsüremlilik) ikinci derece bir önem atfetmiştir. Buna benzer ama bazı farklılıkları da bulunan bir öğrenme yaklaşımı da öğrenen oluşturabilir. Ancak burada oluşturulan öğrenme yaklaşımında artsüremlilik özelliğine yaşamın sonuna kadar uzayan süreç anlamını katmak gerekir. Buna göre öğrenenin oluşturacağı öğrenme yaklaşımı şöyle şekillenecektir: Öğrenen, öğrenme olgusunun merkezinde ve eylemi gerçekleştirenin bizzat kendisi olduğunun bilincindedir ve öğrenme-nesnesi edinimi yaptığı alanının güncel verileri üzerinden sürdürür. Böylece öğrenme olgusu yaşanan an içerisinde, o anki verilerle eşsüremlilik olarak gerçekleştirilmiş olur.

Söz konusu olgu tek başına ne bilgi edinmek, ne de edindiğin bilgiyi hafızalamaktır. Dış dünyadan kendisine ulaşan verileri işleyen, onunla ne yapacağına karar veren ve gerektiği zaman beceri olarak ortaya koyan beyindir ve beyin işlevsel olarak, edinmiş olduğu aynı alana ait veriyi, yeni veriyle birlikte yorumluyor daha gelişmiş sonuçlara ulaşıyor. Bunun yanında günümüzde her alanda bilim gelişiyor ve değişiyor. Her alanda yeni bilgilere ulaşıyor. Öğrenen eğer kendi beyninin işleyişini ve işlevlerini iyi bilirse ve öğrenme-nesnesi ile ilgili verilerin yaşamının sonuna kadar gelişme ve değişme göstereceklerinin de bilincindeyse, bir kere bir şeyi öğrenmeye başladığında ömrünün sonuna kadar devam edeceğinin artık farkındalığına ulaşmış olur ve yaşantısı ve davranışları buna paralel olarak değişiklik arz eder.

3. Öğrenme nedir?

3.1. Öğrenmede mevcut durum

Bilim literatüründe, hangi alan olursa olsun incelemeler, araştırmalar yapıldığında ilk karşılaşılan şey alana ait terimlerin, kavramların tanımlarıdır. Tanımlama yapma gereksiniminin altında çeşitli nedenler yatmaktadır: tanım-nesnesinin (tanımı yapılan şey) fiziksel yapısı tasvir edildiğinde, tanım-nesnesinin işlevi anlatılmak istendiğinde tanımlamaya başvururuz. Oysa tanım yapmanın standart ölçütü olmadığından/olamayacağından gerekli gören herkes tanım yapar. Bu da tanım-nesnesine, tanım yapan kadar anlam yüklemesi bakış açısı eklenmesine neden olmaktadır. Bu durumda “tarifini nesnel olarak yapamadığımız kavramlar, düşüncelerimizi ifade etmediği gibi yeni kavğalar içinde adeta zemin hazırlar ve bizleri takatsız' etkisiz ve bilinçsiz bırakır (Canan, 2015)”.

Bugün hala bazı bilgi formları doldurulması gerektiğinde şu soru, formda yer almaktadır: “Eğitim durumunuz?” Bu soruyla asıl öğrenilmek istenen şey “tahsil” durumunuzdur. Tahsil kavramı ise bilgisini edindiğiniz ve becerisini kazandığınız alanı ifade eder. Görüldüğü üzere ıslah ve davranış kazandırmanın amaçlandığı “eğitim” kavramı üzerinde bir anlam kargaşası oluşmuştur. Diğer bir örnek: *öğretim* kavramını kullandığımızda, alanın uzmanları hariç diğer insanlar bu kavrama, öğrenme kavramını da kapsayan bir içerik yüklemesi yaparlar. Böylece *öğretim* kelimesi *öğrenme* yerine de kullanılmaya başlar. Bu kullanımın “öğrenme” olgusunun baş aktörünü öğrenen değil de öğretene olarak algılanma riski taşır. Oysa *öğretim* kelimesi yalnızca öğretene, onun formasyonunu ve öğrenme ortamında kullandığı metotla ilgilidir. *Öğrenme* kelimesi ise yalnızca öğreneni, onun yetiştiği kültürü, mevcut bilgi potansiyelini, öğrenme isteğini vs. kapsar. “Ego-dinamik modelde öğrenen her zaman öğrenme etkinliğinin merkezindedir (Akt, Bozavlı 2016). Çünkü “öğrenme zaman ve içerik bakımından bireyin etkin katılımını gerektirir” diyerek aynı şeye işaret etmektedir. Buradan hareketle, öğrenme-iletişimi ortamında cereyan eden öğretim ve öğrenme olgularının birbirinden tamamen farklı işlevleri işaret eden kavramlar olduğu net bir şekilde söylenebilir.

Öğretimin, öğrenmenin eş anlamlısı olarak algılanması; öğrenmenin, öğretene öğrenme-nesnesi üzerine bilgi aktarımını istedik şekilde yapmasıyla yetinilmesine yol açmaktadır. Bu nedenle öğretene bizzat kendisi de, genelde öğrenen konumundayken edindiği aktarılmış bilgileri aktarma metodunu benimsemektedir. Bu durumda öğretim-öğrenme sürecinin “üretime dayalı değil de, aktarım kültürüne dayalı” (Bülbül, 2017) olarak yürütülmesi kaçınılmaz olmuştur. Öğrenenin pozisyonu pasif ve “öğrenme, öğretene işidir” gibi bir algı yanılması mevcuttur.

3.2. Öğrenme, sürekli tekrar ve bilgi güncellemeleri gerektirir

Bir kitabın satırlarını okurken, beyninizde hücreler arası bağlantılar saniyenin kesirleri arasında hızla yeniden kurulmakta, eski bağlantıların bir kısmı kuvvetlenip, bir kısmı ortadan kaldırılırken yeni öğrendiğiniz bilgi ve kavramlara karşılık yepyeni bağlantılar oluşmaktadır. (Canan, 2015) Buna koşut olarak bir deyimimizde de şöyle denmektedir: "hafıza-i beşer nisyan ile maluldür." İnsan hafızası unutmaya meyillidir. Beyin uzun süre güncellenmeyen edinilmiş bilgileri -bunlar o zaman sık sık pratiğe dökülse bile- ya büyük oranda siler ya da bu bilgileri kullanarak ilk zamanki performansını sergilemekte güçlükler yaşanmasına sebep olur. Beynin bu işlevinden hareketle, bir zamanlar çok iyi çaldığı piyanoyu uzun zaman kullanmayan birinin parmaklarında ilk zamanlarda ki performansın azaldığını ve bunu hiç zorlanmadan bir beceri olarak ortaya koyamamasını gözlemleme, öğrenmenin sürekli bir uygulama gerektirdiği fikrini akla getirir.

3.3. Öğrenme bir nesne gerektirir

Öğrenme salt bir kavram olarak inceleme ve araştırma nesnesi olamayacağından, içinde yer aldığı alanda ele alınmalıdır. Söz konusu alan hayatın bizzat kendisidir. Bu hayat içerisinde öğreneni, öğrenmeye sevk eden uyaranlar ortaya çıkar. Örneğin, kayak yapmayı bilmeyen biri, kayak yapmayı öğrenmek isterse, kayak yapmak artık bir öğrenme nesnesidir. Ayrıca öğrenen, eş zamanlı olarak veya farklı zamanlarda uyaranların (müzik, eğlence, ihtiyaç vb.) isteklendirmesiyle birden çok öğrenmeler gerçekleştirir. Öğrenende, üzerine öğrenme isteği oluşan şey bu çalışmada öğrenme-nesnesi diye adlandırılmıştır.

3.4. Öğrenme bir ucu açık yaşantı parçasıdır

Bugüne kadar öğrenme evrensel uzlaşıyla, bir süreç olarak kabul edilmiştir. Her ne kadar başlama zamanı kesin olsa da, sürecin tamamlanamama ihtimali de vardır. Öğrenmenin temel taşlarından biri öğrenme-nesnesi edinimidir. Bu kavramın içerisinde bilgi edinimi mündemiçtir. Bilginin varlığından söz ediliyorsa orada bilgiyle ilintili iki durum doğal olarak vardır: bilimsel araştırmaların sonu gelmeyeceği için bilginin gelişimi ve güncellenme gereksinimi. Bu durumda bilginin gelişimi ve sürekli güncellenme gereksinimi, öğrenmede ilkesel bir koşul olur. Bir yandan söz

konusu koşulun sürekliliği, diğer yandan öğrenme becerisinin yaşam içerisinde her gerektiğinde sergilenebilme gerçekliği nedeniyle öğrenme olgusunun bir başlangıcının olduğu ama sonun olmadığı çıkarsaması yapılabilir.

3.5. Öğrenme bir beceri kazanımıdır

Çok güzel bir müzik bestesi yapabilecek donanıma sahip bir bestekârın, bestelediği mükemmel eserleri olsa dahi, ömründe bunu hiç halka sunmamışsa, bahse konu bestekârın, müzik öğrenmiş olduğu hatta çok güzel besteler yapabilecek nitelikte bir müzik adamı olduğu hakkında bir hükme varılmaz. Gelinek noktada, edinilmiş bilginin mutlaka dışa vurumu gerekmektedir. Söz konusu dışa vurum her ne kadar öğrenenin donanımından ve yeteneklerinden etkilenecek gerçekleşse de bu bir beceri kazanımı olarak değerlendirilir. Bu nedenle öğrenme bir beceridir: çünkü becerilerde yalnızca bilgi edinmek yeterli değildir. Aynı zamanda bu edinimlerin istenilen seviyelerde gerçekleştirilmesi zorunludur. Ayrıca hangi öğrenme-nesnesi edinimi amacıyla olursa olsun, öğrenen kendisini öğrenme nesnesiyle donatıp, beceri olarak sergilediğinde aynı zamanda bir davranış sergilemiş olur. Bu davranış da, öğrenme becerisini kazanmadan önceki davranışlarından farklıdır. Bir başka deyişle beceri, kazanımla elde edilen bir olgudur ve beceri kazanımından önceki davranışlarla, beceri kazanımından sonraki davranışlar arasında “beceri” farkı vardır. Aynı şey öğrenenin, öğrenme-nesnesi edininip, dışa vurumu içinde geçerlidir. Öğrenen ile öğrenmiş arasında “beceri” farkı oluşmuştur.

3.6. Öğrenmenin, beynin bir işlevi olarak ortaya çıkışı

Yeni doğan, her ne kadar kısıtlı performans sergilese veya yetileri henüz yetersiz olsa da yine de duyar, görür, hisseder. Buna mukabil, “Ben doğdum, hayattayım, yaşıyorum.” gibi bir cümleyi söylemesi veya bu şekilde bir algı, farkındalık ve bilinç bir yeni doğmuştan beklenebilir mi? Başka bir deyişle bebek dünyada olduğunun, yaşadığının farkında mıdır? İlginç olan şudur ki bilinçli ve iradi bir komut almaksızın ve bebeğin bunda hiçbir müdahalesi olmaksızın beyin yaratılıştan sahip olduğu tüm kuvvellerle (TD Kurumu, 1988; İsfahani, 2012) bebeği hayatta tutabilmek için her şeyi yapar. İlk bebeklik evrelerinde beyin, bebeğin hiçbir müdahalesi olmadan yaratılıştan kendisinde hazır bulunan kuvveller sayesinde kendi kendine *öğrenecek*, öğrendiklerine göre bebeği davranışlar sergilemeye yönlendirecek ve aynı zamanda ait olduğu bedende kendisine bağlı olan tüm unsurların sevk ve idaresini sağlayacak kapasitede olduğu çıkarsaması yapılabilir. Bebek örneğinde ortaya çıkan gerçek, öğrenme söz konusu olduğunda insan beyninin fitri özelliği olarak -fiziksel bir arıza hariç- karşılaştığı her şeyi rahatlıkla öğrenebilmesidir. Aynı konuya İlliç şöyle işaret etmektedir: Ebeveynler, öğrenmeleri yolunda daha çok özen göstermelerine rağmen, normal çocuklar ana dillerini kendiliklerinden öğrenirler (İlliç, 2007).

Bugüne kadar öğrenmede herhangi bir olumsuzluk yaşandığında bunun nedeni ya içsel etkenlerde, ya dış etkenlerde veya her ikisinde aranırdı. Oysa öğrenmenin ancak ve sadece öğrenende gerçekleştiği bir gerçekliktir ve insanda öğrenmeyi gerçekleştiren uzvun beyin olduğu da bilinmektedir. Pek çok öğrenme, kendiliğinden olmaktadır ve pek çok planlı öğrenme bile programlanmış eğitimin sonucu değildir. “İki yarımküre arasındaki haberleşmeyi sağlayan bu anatomik bağlantı “corpuscallosum” adındaki liflerdir. Çalışmalarda, davranış bozuklukları, öğrenme güçlükleri ve bilişsel yetersizliklerin bu liflerdeki yapısal bozukluklardan da kaynaklanabileceği düşünülmektedir Bu kapsamda corpuscallosum ile ilgili bozukluk veya sınırlılıkların da nöroplastisite potansiyelini dolayısıyla da öğrenme ve diğer bilişsel fonksiyonları etkilediği düşünülmektedir.” (Akt. Turhan ve Özbay, 2016). Bu bilginin ışığında ortaya çıkan şey, kendiliğinden öğrenme kuvvesine sahip beyin eğer nöroplastisite potansiyeli üzerine olumsuz etkiler uygulanırsa kendiliğinden öğrenme kuvvesini baskılayacak ve öğrenme arızaları sergileyecektir.

F-κB gen ekspresyonunu regüle ederek öğrenme ve plastisite üzerinde hem pozitif hem de negatif etkilere yol açar. NF-κB³ aktivasyonunun hipokampal nöronlarda sinaptik akımların üretilmesini bozduğu bulunmuştur (Yağmur ve diğerleri, 2017). Gelinen bu noktada görülmektedir ki, öğrenmeyi gerçekleştiren yegâne organ beyin olmasına rağmen öğrenmeyi engelleyen veya kısıtlayan tek eleman yine beyindir.

Bu koşullarda, öğrenme-nesnesi edinim için öğrenme-ortamında bulunan öğrenenin kendisine muhalif ve kuvvelerine ket vuran ve içsel etkenler, dış etkenler veya her ikisi tarafından kirletilmiş negatif beyin ıslah edilip öğrenmeyi gerçekleştiren pozitif beyine ulaşılmalıdır; diğer bir deyişle beyin ilk fabrika ayarlarına geri dönülmelidir.

Öğrenmeyi etkileyen iç ve dış etkenler, eğitim psikolojisinin içeriğinin bir bölümünü oluştururlar ve bu kavramlar üzerine eğitim psikolojisi alanında yapılmış çok sayıda bilimsel çalışma da ve öğrenme yöntemleri de mevcuttur. Bütün bunlara rağmen dünyanın her yerindeki öğrenme-ortamında halen öğrenme sorunları yaşanmaktadır. Sorunun çözülmemesinin ilk sebebi “öğrenen beyni engelleyen yine kendisi olduğu” yaklaşımıyla araştırmaların yönlendirilmemiş olmasıdır; diğeri ise ait olduğu genelde coğrafya, kültür ve diğer tüm yan etkenler; özelde çevresinden etkilenmesi sonucunda öğrenen beyninin işlevsellik alanının ve beyin görevsel davranışlarının şekillendirmesidir. Özetle beyin, metaforik olarak suya benzetilebilir; suyun içinde bulunduğu kabın şeklini aldığı gibi beyinde aidiyeti bulunan çevre, kültür vs koşullarına göre işlevselliğini yürütür ve üretimlerini yapar. Bu durumda, aidiyeti bulunan mekân, zaman ve toplum beyin yaradılıştan sahip olduğu saflığı bozmuş, kirletmiş ise bu beyinden her alanda kendisi gibi davranmasını beklemek için ıslah gerekir. Öğrenme ancak bu şekilde istedik seviyede gerçekleşir.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Akademik öğrenme olgusunun kavram-süreç bütüncesi üzerine incelemelerin ve araştırmaların yapılması amaçlanan bu çalışmada ortaya çıkan bulgular, mevcut akademik öğrenme algısıyla, araştırmacının inceleme nesnesi olan akademik öğrenme arasında farklılıklar olduğunu ortaya koymuştur. Akademik öğrenmenin başlayabilmesi için nelerin gerektiği araştırılmış, ilk basamağı olarak “*anlamlandırma*” ve bunun sonucu olarak “*isteme*” etkeni kendilerini göstermişlerdir. “İstemek” fiilinden türetilmiş “*istek*” kavramının kapsamında, türediği fiilin niteliklerini taşıması sebebiyle başlamak ve öğrenme-nesnesinin edinimini kesintisiz olarak sürdürmek bulunmaktadır. Bu aslında bir bilinç durumudur.

Felsefedeki “parça bütünün özelliklerinin bir kısmını veya tamamını üzerinde taşır.” teoreminden hareketle bir bakış açısı oluşturulduğunda, öğrenen, öğrenme sürecinde toplumun içerisinden çıkmış bir bireydir aynı zamanda içinde yaşadığı toplumun da bir parçasıdır. Bu nedenle öğrenen, öğrenme ortamında bir yandan ferdi özellikler sergilerken diğer yandan parçası olduğu toplumdaki da etkilenmiş olması nedeniyle o topluma ait nitelikleri de sergilemektedir. Bütün bunlar göz önünde bulundurularak bir öğrenen profili oluşturulmaya çalışıldığında öğrenenin, öğrenme-ortamında yalnız olmadığı, öğretenden başka, öğrenenin içinde yaşadığı toplumun da bulunduğu çıkarsaması yapılmıştır. Bu durumda öğrenen kendi bilgi ve beceri birikiminin yanında toplumun değerleri, ahlakıyla donatılmış olarak oradadır. Toplumun, öğrenen üzerinde ki bu açık etkisi öğrenenin, öğrenmedeki başarısında veya başarısızlığında rol oynayacağı sonucuna ulaşılmıştır. Söz konusu etkiler başlıca üç unsurda daha çok önem arz etmektedirler: toplumun bilgiye verdiği özel değer, bilgi donanımlı kişilere gösterdiği samimi itibar ve edinilmekte olan veya edinilmiş olan bilginin ahlakla ıslahı.

³ NF-κB ilk olarak 1986 yılında Sen ve Baltimore tarafından, lenfositlerde indüklenabilir transkripsiyon faktörü olarak tanımlanmış bir proteindir.

Dilbilimciler, beynin konuşabilme yetisine sahip olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu bulgunun öğrenme olgusuna uygulanabilirliğinden hareketle her insanın öğrenme yetisine ve ister öğrenme eylemini gerçekleştirirken ister öğrenme becerisi sergilerken azim, çaba, bilinçlilik ve farkındalık gibi unsurları içeren bir performansa sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Gerek matematik gerekse normal yaşam problem çözme arenalarıdır. Ancak problem çözmek bir metod gerektirmektedir. Çıkan öğrenme yolculuğunda da matematik ve yaşamdan esinlenerek öğrenenin problemlere çözüm üretebilme özelliğinin olması koşulu belirlemiştir. Zira süreç içerisinde olumsuzluklarla ya da en azından öğrenme güçlükleriyle karşılaşacaktır. Öğrenmeyi kolaylaştıracak ve kalıcı kılacak stratejiler geliştirebilme yeteneğine sahip olmak öğrenen için bir zorunluluktur. Söz konusu problem çözme metodu en yalın haliyle adım adım ilerlemektir. Aynı şey öğrenmeye de uygulanıp süreç basamaklandırılabilir.

Öğrenme ismi verilen olgu, ismin türediği öğrenmek fiilinin geçişli olması ve bir nesne gerektirmesi nedeniyle bir nesne üzerinden gerçekleşir. Bununla birlikte, bir öğrenme söz konusuysa çalışmamızdan elde edilen veriler ışığında bu öğrenmenin sürekli bilgi güncellemeleri gerektirdiği önemsenmelidir. Araştırma da öğrenmenin, başlayan ama sonu gelmeyen bir süreç olduğu verisine ulaşmıştır. Öğrenme olgusunun bir öğrenende gerçekleştiğinin ispatı, öğrenenin öğrendiği şeyi davranış olarak dışa yansıtabilmesidir. Bir davranış olarak dışa yansıtılan şey öğrenenin yansıtma performansına göre yetkin veya yetersiz bir beceri olarak adlandırılmaktadır. Bu da bizi öğrenmenin bir beceri olduğu sonucuna götürmektedir. Son olarak araştırma verilerine göre öğrenme hakkında söylenebilecek şey, onun gerçekleştiği yer olan beyninin bir işlevi olmasıdır.

Öğrenmenin istendik düzeyde gerçekleşebilmesi için öğrenenin, öğrenme-ortamına gelirken veya bu ortamda bulunurken nasıl bir profile sahip olması gerektiği, öğrenme-nesnesi edimi sürecinde aktif olarak hangi eylem ve etkinlik içerisinde olması gerektiği konusunda nasıl bilinçlendirileceği veya bugüne kadar ki öğrenme- ortamlarında bulunan öğrenende bulunması gereken zorunlu meziyetler birçok çalışmada dile getirilmesine rağmen bu araştırma çerçevesinde öğrenenin nasıl bir profile sahip olması gerektiği konusu yeni bilimsel araştırmaları zorunlu kılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aktepe, V.; Tahiroğlu, M (2016). *Değerler Eğitimi Yaklaşımları ve Etkinlik Örnekleri*, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Number: 42 , p. 361-384, Cilt III. Yayına Geliş Tarihi 01.06.2015 ve Yayınlanma Tarihi 29.02.2016
- Bozavlı, E. (2015). İlkokul 2. Sınıfta Yabancı Dil Öğretiminin Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Türkiye Alim Kitapları*, , S;36. Ines Journal. Yıl 2, Sayı: 2, ss: 74-83.
- Bozavlı, E. (2015). Tasarım İmgesi Olarak Dil, Psikodilbilimsel ve Edimbilimsel Bir Uygulama. *Route Educational and Social Science Journal*. Volume 2(1), ss: 300-311.
- Bülbül, M., “Sınıf Ortamında Öğrenenin Durumu” Üzerine Özel Söyleşi (2017).
- Canan, S., (2015). *Değişen Beynim*, Tuti Kitap, , s, 21.
- Canan, S., (2015). *Kimsenin Bilemeyeceği Şeyler*, Tuti Kitap.
- Chomsky, N., (2013) *Demokrasi ve Eğitim*, Bgst yayımları s:348.
- Czeh, B., Michaelis, T., Watanabe, T., Frahm, J., de B.G., van K.M. et al. (2001). Stress-induced changes in cerebral metabolites, hippocampal volume, and cell proliferation are prevented by antidepressant treatment with tianeptine. *Prociding of National Academy of Science*, 98(22), 12796-12801.

Deneysel Tıp Dergisi | CİLT: 7 | SAYI: 13.

Giordan, A. (2008). Öğrenme. (Çevirenler: Bařtürk, M.; Bozavlı, E.; Tulan, M. Ankara: De ki Yayınları.

İlliç, İ. (2007). *Okulsuz Toplum*, Şule Yayınları, Çeviren Mehmet Özyay, Şubat 2018, İstanbul. S: 26.

Kuvve: (Arapça) Yeti. *Türkçe Sözlük*, TDK yayınları, 1988, s:1425/Kuvve: Hazır bulunuşluk, Rağıp el-İsfahani, *Müfredat*, Pınar yayınları, 2012, İstanbul, s:1250.

Legram, H. (2003). *Motivation A Apprendre, Mythe Ou Realite? L'Harmattan*.

Piaget, Jean, (2015). Çocuğun Ahlaki Yapısı / Le jugement Moral Chez l'Enfant, Çeviren İdil Dündar, Pinhan Yayıncılık, İstanbul, S: 54.

Saussure, F. (1987). *Cours de Linguistique Générale / Genel Dilbilim Dersleri*, Payot, Paris.

Yağmur, E. N.; Yıldız, N; Adıgüzel, S.; Femir, B.; Şenyer, S.; Şen, M.; Tüzün, E.; Küçükali, C. İ., (2017). *Nöronal Plastisite Ve Nörodejeneratif Hastalıklarda Nf-Kb'nın Rolü*